

A magyar házi bivaly

A magyar házi bivaly (*Bos bubalus hungaricus*) a szarvasmarhánál igénytelenebb őshonos háziállatunk. A Kárpát-medencében főleg az avar korban terjedt el, de előfordulásának sokkal korábbi időkből is vannak nyomai. A magyar házi bivaly őse valószínűleg az indiai vadbivaly, az arni-bivaly volt. Úgy a tehenek, mint a bikák jellegzetes sötétbarna, úgymond fekete színűek. A bikák testtömege meghaladhatja az 1000 kg-ot, a teheneknél sem ritka a 800 kiló súlyt meghaladó egyed.

A bivaly gyorsan elterjedt a Kárpát-medence területén, mivel még a szürke marhánál is igénytelenebb állat. Lelegeli a kákát, a nádat, a mocsári füveket, és kimondottan szereti a nedves lápos területeket. Első magyarországi említése Erdélyből a 11. századból származik, majd II. Béla király 1138-as dömösi apátsági adománylevelében szintén szerepelnek bivalyok. Tömeges elterjedését a török háborúk idejére teszik, mivel a nagy igavonó erejüknek köszönhetően ágyúvontatásra használták. **Két bivaly ökör ereje vontatási erőben 4 szürkemarha ökör erejével is felér.** A gépesítést követően állománya igen lecsökkent. Elsősorban Erdélyben és a Dunántúl déli részén maradt fenn. A jelenlegi országos állomány a történelmi Magyarország egykori bivaly-populációjának kicsiny töredéke. Napjainkban már, mint genetikai tartalékot és kultúrtörténeti emléket őrizzük. A bivalytehenek kétharmada a nemzeti parkok területén él, de egyre több magántenyésztő és gazdasági társaság is foglalkozik bivalytenyésztéssel. A tenyésztőket a Magyar Bivalytenyésztők Egyesülete fogja össze.

Haszna elsősorban igaereje és teje, de a húsa és bőre is jól felhasználható. A bivaly teje kellemes ízű, hamarabb alszik meg, mint a tehéntej és vitamintartalma is magasabb. Nagy zsírtartalma miatt a bivalytej kiváló alapanyaga a híres mozzarella sajtnak. Húsa nagyon ízletes, de rostosabb, vörösebb színű, és mind foszforsavakban mind vasban gazdagabb a marhahúsnál. Az állat járása jellegzetesen lomha, de szükség esetén meglepően gyors futásra is képes. Hangja a bőgés-röfögés közötti hangra emlékeztet. Mivel a bivaly eredetileg Ázsia déli részén volt honos, így a bivalyborjú érzékeny a hideg iránt. Erdélyben a bivaly kicsinyét nem is borjúnak, hanem „bivalybocsnak” becézik.